

Pagini de jurnal

Nu, firește, teatrul TV nu a căzut în desuetudine. Au fost, e adevărat, câteva emisiuni slabe, sita exigenței a avut niște găuri mai mari decât se cuvenea, iar prin aceste găuri s-au strecurat două-trei confecțiuni dramatice sub-medioare, despre care am avut (sau nu) prilejul să scriem. Se pare că există, totuși, la redacția de teatru un cîntar în funcțiune, un cîntar bun, și prob. așa că, deocamdată, rămîne să considerăm emisiunile amintite drept simple accidente, să încercăm a le uita, așa cum îndeobște uităm și iertăm „greșiților” televiziunii.

Realitatea este că, în domeniul dramaturgiei românești de televiziune, în ciuda concursurilor, în ciuda eforturilor și în ciuda îndemnurilor venite din toate direcțiile, chiar din direcția criticii teatrale, stăm prost, foarte prost. Dramaturgii serioși nu prea scriu pentru televiziune (din dispreț, din neinteres, din necunoaștere a specificului, din timiditate, din teamă, din motive financiare?), dramaturgii serioși preferă, normal, scena (se pare că argumentul frecvenței spectacolelor primează asupra argumentului de „liraj concurent”) : în schimb, autorii ocolii sau refuzați de teatru își încearcă la televiziune

sansa erierii lor scriericești, participă la concursuri, iau eventual și niște premii (în lipsă de altceva mai bună), intră și în emisie, primind o distribuție pe care rareori vreun teatru le-o poate asigura, dar tot nu fac carieră, fie pentru că nu au vocație, fie pentru că televiziunea nu este (încă!) o rampă de lansare pentru dramaturgi (cum a reușit să devină, la un moment dat, radioul). Așa se face că spectacolele cu piese scrise anume pentru televiziune sînt rare, mediocre, în cel mai bun caz suportabile, cu toată distribuția lor sărbătorească (ideea atît de falsă că actorul bun poate înnobilă, cu prezența sa, textul cel mai insipid!), cu toată reclama ce li se face, cu toate premiile ce apar pe generice (și care nu sînt, vai, niște „Concourt“...) Sînt orele obositoare și fastidioase ale programului, orele în care mulți telespectatori „înrăiți” preferă să citească ziarul, să răsfoiască o carte, să meargă la cinema sau chiar la teatru, orele în care doar telecronicharii se încapăținează să rămîna în fața televizorului, în așteptarea cine știe cărui revizoriment, a cine știe cărui miracol...

Bineînțeles că, în această situație, ajungi să te bucuri și pentru o piesă mai „eurătică”, mai puțin suptă din deget, mai gramaticală, cum a fost, de exemplu, *Fîd cantonierului* de Vasile Chiriță, bine interpretată, altminteri, de Gr. Bălănescu și de Violeta Andrei, sau ajungi să vinezi calitățile unei piese lucrate cu meșteșug (Teodor Mazilu zice într-un articol că meșteșugul nu are nimic comun cu arta, ceea ce ar fi pe undeva adevărat), un fel de *Damă cu camelii* pirandellizată — *Fără final* de N. Damaschin, ireproșabil montată de Yannis Venkis. Dar toate acestea sînt micile noastre satisfacții, poate ușor, mistificate, ale noastre, adică ale cronicharilor, fiindcă marele public rămîne circumspect, rezervat, rece, și va trebui să se găsească o cale, nu știu cum, nu știu cînd, de a-și recîștiga pe spectatori pentru acest teatru de televiziune, care, în ceea ce privește repertoriul național contemporan, îndeplinește momentan o funcțiune mai mult simbolică...

În schimb, nu stăm rău cu așa numitul repertoriu clasic universal. Am văzut recent o dramatizare a lui Petre Boker, în regia aceluiași, după *Don Quijote de la Mancha*, dramatizare intitulată *Cavalerul Tristei Figuri*. Dincolo de fireasca incapacitate a unui spectacol de o oră și jumătate de a cuprinde imensa încălțătură de sensuri a unei grandioase aventuri spirituale, am redescoperit în acest moment teatral, realizat de un regizor tînăr, foarte tînăr, câteva din tulburătoarele

În prim-plan : Virgil Ogășanu (Don Quijote) și Const. Rauțki (Sancho-Panza)

idei ale prototipului cervantesc. Regizor și autor de comedie, Petre Bokor, în mod paradoxal, a ocolit cu discreție fața comică, ridicolă, grotescă, a Cavalerului Tristei Figuri, luminând cu insistență cealaltă față, poetică, amară, tragică, vizionară. Poate de aceea a fost ales pentru rolul cavalerului răătăcitor Virgil Ogășanu, și a fost ales așa cum e, cu fața lui ascetică și melancolică, cu vârsta lui, fără machiaj de îmbătrânire, fără altceva decât convenționalele mustăți subțiri și lungi și triste, și convenționalul barbișon de țap inofensiv, purtând pe obrazul acela colțuros, în ochii aceia blinzi, o neîntreruptă mirare, ca în vechile icoane, o mirare a visătorului asupra realității, a idealistului asupra materiei în mișcare, a nebulului asupra normalității, a generosului asupra meschinăriei, a geniului asupra platitudinii. Don Quijote acesta nu mai are nimic ridicol și rebarbativ, delirul său de percepție sau de interpretare, cum îl caracteriza G. Călinescu, nu ne face să rîdem, fiindcă apare călăuzit în taină de o înțelepciune aflată deasupra timpului și înaintea timpului, luminând un vis generos și umanitar. Sigur, optica tristului Cavaler al Tristei Figuri este himerică și utopică, slujnica devine prințesă, hangiul-castelan, bandiții trimiși la galeră — niște bieți oproșiți ai tiraniei, dar acest transformism nu indică oare aspirația geniului uman către frumos, voința de a elimina răul, uratul, greșala din existență? Ciudatul personaj cervantesc, cănuia autorul lui fi rezervase altă soartă morală, nu apare ca o victimă a abstracțiunilor, ci ca un soldat al abstracțiunilor, al idealurilor, luptînd cu pragmatismul și vulgaritatea, cu violența și egoismul, cu stupiditatea și suficiența unei lumi care se dovedește opacă tocmai la abstracțiuni.

care consideră visul o nebunie (visul care creează lumea și o re-creează, visul care a fost pus la temelie revoluțiilor, visul care eliberează energiile și arde inerția...) „Vișele costă scump“, zice nevasta lui Sancho Panza. Bineînțeles. Dar aici stă marele curaj al lui Don Quijote, curajul de a opune visul realității, de a crea o lume a visului mai puternică și mai adevărată decât lumea urită în care se mișcă, curajul de a fi lovit de această lume concretă. de a ști că visul e totuși vis. Aceasta e fața pe care i-a dat-o Ogășanu ilustrului cavaler. De aici tristețea eroului care constată că lumea e goală și el e singur, de aici dorința aceea aprigă de împăcare cu universul, în alt plan, al idealului, de aici strigătul deznădăjduit al lui Sancho Panza : „Cine o să salveze lumea ?!“ cînd, angajat în lupta himerică și superbă cu morile de vînt, curajosul hidalgo dispăre, dăruiț probabil Absolutului către care mergea, senin și implacabil, așa cum ar fi mers către Moarte.

Îl felicit pe regizor pentru îndrăzneala de a fi găsit acest final poetic și simbolic, luptînd el însuși cu atîtea prejudecăți și canoane, înfrîngîndu-și pentru o clipă spaima de Operă, spre a sluji Opera. Îl felicit, de asemenea pentru concepția de distribuție și pentru felul demn, serios în care au jucat actorii Virgil Ogășanu, Constantin Rauțchi (Sancho), Gina Patrichi (Dulcinea), Ion Marinescu, Gherghie Cozorici, Draga Olteanu, Mihai Mereuta, Cornel Vulpe, Aurel Gioranu, Ovidiu Schumacher, Melania Cîrje și toți ceilalți.

Ne-a bucurat, chiar dacă nu a fost total și perfect, acest Don Quijote contemporan.

D. Solomon